

SEPTEMBRIE 2020

MAGAZIN ILUSTRAT / LUMEA CREDINȚEI an XVIII, nr. 7 (204)

Credința la români

Reportaj: Târgoviște – prăznuirea Sfântului Ierarh Nifon

Credința în lume

Veșnică pomenire: Despre arhimandritul Laurențiu, starețul Stânișoarei

Repere biblice: Iochebed, mama lui Moise

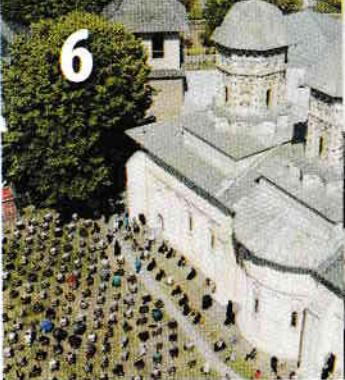
Ortodoxia în cumpănă:

Fitoterapie creștină: Maica Domnului tămăduitoare

Biserica din Belarus

Sfinți athoniți: Sfântul Cuvios Siluan Athonitul – o flacără a smereniei

6

This is not integration
this is occupation!!!

Consultant editorial
Pr. Prof. Dr. Vasile GORDON

Fotografii
Razvan BUCUROIU
George CRASNEAN

Layout & DTP
DTP Layout Solutions
www.dtp-sol.ro

Corectură
Valeriu VATEL

Orientări de credință

Interviu: De vorbă cu părintele Amfilohie Brânză

Îndrumar duhovnicesc: Cum ne raportăm la aproapele?

Amintiri esențiale: Cum se putea scrie despre Biserică...

69

74

76

Abonamente / Distribuție directă
Mariana Hanganu
0724 585 386

mariana.hanganu@lumeacredintei.com

Tel./Fax: 031 422 84 23

ISSN 1583 8684

Editor Lumea Credinței SRL

Tipar Coprint

6

69

Director

Razvan BUCUROIU
razvan.bucuroiu@lumeacredintei.com

Secretar General de Redacție
Larisa BARBU

Echipa redacțională
Razvan CODRESCU
Gheorghita CIOCIOI
Mariana BORLOVEANU
George CRASNEAN
Marius VASILEANU
Dan CIACHIR

Adresa de corespondență: Str. Traian nr. 155, cod postal 024042, sector 2, București, tel. 031 422 84 23

EDITORIALUL CREDINȚEI

Ora de Religie – Cenușăreasa programei scolare?

Răzvan BUCUROIU

„Evaluarea face parte din specificul oricărui materii școlare; aşadar, este necesară și la ora de Religie. Lipsa evaluării elevilor la ora de Religie sau găsirea unor soluții alternative la nota constituie un afront adus statutului acestieia ca disciplină școlară. Nota funcționează ca un stimulent al învățării atât în sens pozitiv (*învăț ca să iau o notă mare*), cât și negativ (*dacă nu mi se pun note, de ce să mai învăț?*). Corelat cu acest rol de motivare, nota este apreciată de elevi și profesori ca un barometru al strădaniei elevilor. Efortul depus de elevi în acumularea de cunoștințe și în formarea de atitudini și conduite moral-religioase se cere răsplătit și valorizat”.

Mă tem că degeaba scrie aceste rânduri datămai Patriarhul României vremelnicului ministrului Anisie, explicându-i ceea ce un dascăl oricum știe: nota reprezintă un stimulent concret pentru elev. Îl motivează să învețe din ce în ce mai bine, să aibă medie bună, să ia bursă, să fie gratulat de părinți și cunoscuți. Or, dacă materia Religie (alături de Desen, Muzică și Sport) intră pe culoarul infundat al „calificativelor”, care, traducând, nu reprezintă mai nimic în evaluarea finală a elevului, atunci interesul față de aceste materii va scădea dramatic. Până la extincție.

Cu toții știm că elevii sunt sufocați de cantitatea noțiunilor predate de profesorii

excedăți, de încâlceala din programele școlare, de desele și imprevizibilele schimbări de curs pedagogic (metode de predare, sistem de notare, curriculă școlară etc.). De aceea, în loc să ușurezi situația elevului (și a părinților!) prin elasticitatea actului pedagogic, tu îl „degrevezi” de un „balast”, trecând patru materii la statutul de Cenușăreasa catalogului. Și, deci, a interesului pentru profundarea lor! Cu alte cuvinte, este un act premeditat, cu bună știință și cu rea-cerință.

E drept, discuția despre calitatea orei de Religie trebuie odată și odată finalizată, trebuie luate măsurile bisericesti și ministeriale pentru ca aceasta să devină O ORĂ cu adevărat. O oră a valorilor divine, o oră de neuitat și de neevitat, o oră a raiului cunoașterii, și nu a plăcăsului și a monotoniei. O oră a prieteniei copilului cu Dumnezeu, Marele Copil.

MAMA SICA

P. S. Am scris aceste rânduri cu durere și cu responsabilitate, având mereu în minte imaginea pedagogului desăvârșit: prof. Anastasia Popescu, Mama Sica. În preajma acestei admirabile femei am realizat o carte de dialoguri apărută la Editura Anastasia în 1995: *Cum să-i învățăm pe copii religia* – fiind primul ghid de acest fel din România postcomunistă. În veci amintirea și truda ei! Am spus în veci, nu în van...

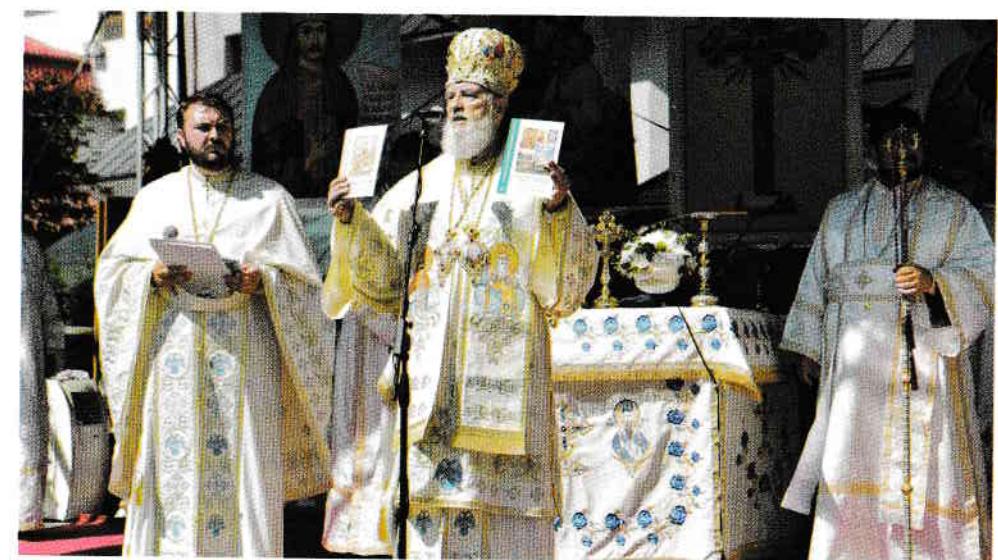
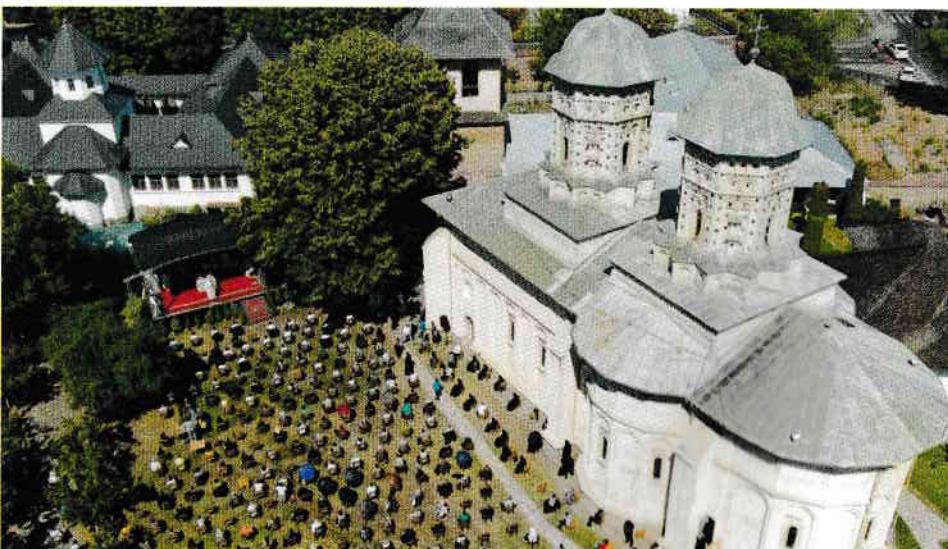
Târgoviște: prăznuirea Sfântului Ierarh Nifon

Când Domnul îți călăuzește pașii la Târgoviște, în prima Cetate a tiparului românesc și vechea reședință a Mitropolitilor și voievozilor munteni, pe lângă numeroasele mărturii istorice pe care le vezi la tot pasul, ceea ce impresionează cel mai mult este însă mărturia credinței locuitorilor de aici, atunci și acum. Peste tot, câte o turlă de biserică punctează fundamental spațiul, iar urmele a ceea ce a reprezentat acest oraș muntean te îndeamnă să păsești cu evlavie în locurile unde voievozi, sfânti, ierarhi și mari meșteri tipografi au slăvit pe Dumnezeu, prin viața și activitatea lor. Unul dintre aceștia este Sfântul Ierarh Nifon, Patriarhul Constantinopolului și Mitropolitul Tării Românești, cel care a venit la Târgoviște la insistența rugămintelor a voievodului Radu cel Mare, aducând aici, la noi, bogata sa experiență, dar și înțelepciunea și neostoita sa râvnă pentru propovăduirea Evangheliei lui Hristos.

Este îndeobște cunoscut faptul că a înnobilit din temelii viața noastră bisericească de la începutul secolului al 16-lea, a

reorganizat Biserica munteană, a reafirmat cu tărie principile morale creștine, dar și provocat o uriașă intensificare a vieții spirituale și

culturale de la noi. A convocat, la Târgoviște, un sinod mixt, de clerici și mireni și a pus în bună rânduială viața eccluzială, a înființat Eparhiile

Buzăului și Râmnicului și a așternut acea strălucire a Bisericii constantinopolitane în cetatea voievozilor munteni.

De numele său este legată intensificarea spiritualității și a culturii din Tara Românească, precum și îndemnul repetat de a se utiliza cel mai nou mijloc de comunicare socială al timpului său – tiparul – în misiunea Bisericii, ceea ce s-a și întâmplat odată ce ieromonahul Macarie a tipărit Primul Liturghier Ortodox din lume, în anul 1508, la Târgoviște, iar apoi Octoiul (1510) și Tetraevangeliul (1512). Toate aceste volume bisericești fundamentale, primele cărți ale culturii noastre, au fost reeditate de către Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Nifon, în anii trecuți, în ediție jubiliară, ca ofrandă adusă gloriei primului centru tipografic de la noi.

Primul și cel mai important ucenic spiritual al

Sfântului Ierarh Nifon a fost Sfântul Voievod Neagoe Basarab, model desăvârșit de conducător creștin, cel ce ne-a lăsat, peste veacuri, Învățările către fiul său Teodosie, un adevărat ghid al creștinului și mai ales al celui ce dorește responsabilități publice, bine ancorat în înțelepciunea valorilor noastre creștine.

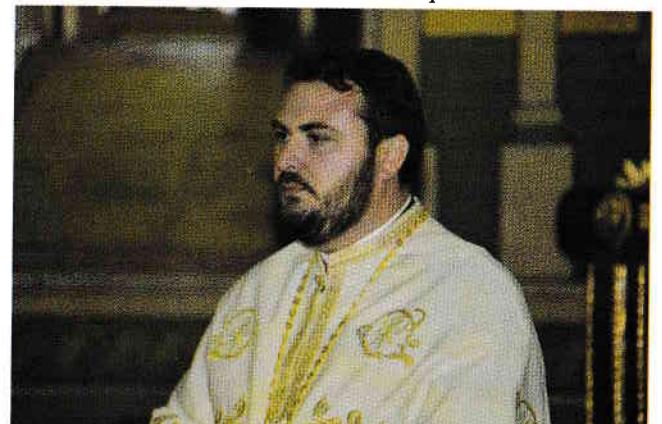
De aceea, la 11 august al fiecărui an, de mai bine

de un deceniu, prin strădania Mitropolitului Nifon, la Târgoviște, este cinstită memoria Sfântului Ierarh Nifon, Patriarhul Constantinopolului și Mitropolitul Tării Românești, cu multă evlavie, prin intermediul unor ceremonii liturgice și momente culturale deosebite.

Si anul acesta, în po-

fidă teribilei provo-

cări a pandemiei cu noul

coronavirus, manifestările de la Târgoviște s-au desfășurat cu multă grijă, tocmai pentru a ne readuce aminte că cele spirituale trebuie să ne fie călăuză, mai cu seamă în aceste vremuri, iar gândul la Dumnezeu și mijlocirea prin intermediu sfintilor Săi nu trebuie niciodată să lipsească.

Cu responsabilitate maximă față de cei de lângă noi, adică respectând strict toate normele sanitare în vigoare, ceremoniile dedicate Sfântului Ierarh Nifon au început în ziua de 10 august, la Catedrala din Târgoviște, în prezența numeroșilor credincioși ce au dorit să continue tradiția rugăciunii și a cinstirii sfântului ierarh cu prilejul zilei sale de pomeneire. Am avut marea bucurie de a oficia slujba Venerniei, alături de alți preoți și diaconi, în istoricul sfânt lăcaș, Catedrala ctitorită de către ucenicul Sfântului Ierarh Nifon, adică de Sfântul

Vievod Neagoe Basarab, de la a cărei târnosire se împlinesc anul acesta 500 de ani, ca și de la mutarea oficială a Mitropoliei de la Curtea de Argeș la Târgoviște.

Pentru că parcul din apropierea Catedralei de la Târgoviște se află în reabilitare, iar municipalitatea a început de mult acest proiect, sărbătoarea nu s-a mai putut desfășura în acest spațiu, iar racla cu moaștele Sfântului Ierarh Nifon a fost dusă, în procesiune, la Mănăstirea Stelea.

A doua zi, 11 august 2020, încă de la primele ore ale dimineții, numeroși credincioși au venit la Târgoviște, din toată Eparhia, pentru a lua parte la ceremoniile liturgice dedicate Sfântului Ierarh, la Mănăstirea Stelea, locul unde el a locuit atunci când a păstorit Biserica munteană, iar Sfânta Liturghie a fost oficiată pe un podium special amenajat în aer liber.

Cu respectarea distanțării fizice, deși apropierea spirituală a fost mai intensă caoricând, cu măștile cerute de legislația în vigoare, dar cu multă evlavie, speranță și încredere, credinciosii care au venit au dat tuturor o pildă de responsabilitate, respect față de normele sanitare și mai ales multă delicatețe sufletească în comportamentul unora față de alții, mărturisind prin această frumusețe a relaționării acea gingăsie a iubirii creștine și înțelepciunea angajamentului misionar creștin.

Cu toții ne-am bucurat de momentul hirotoniei întru preot pe seama Parohiei Valea Leurzii, Protoieria Pucioasa, a Tânărului diacon, absolvent al cursurilor de licență și de master din cadrul Facultății de Teologie și Științele Educației a Universității Valahia din Târgoviște, Teodor Romario Tudorache, eveniment memorabil atât pentru

protagonist, cât și pentru noi, fiindcă a reamintit tuturor clericilor responsabilitatea slujirii noastre pastorale.

În cuvântul său de învățătură, Mitropolitul Nifon a evocat cu multă forță și acrivie, foarte concentrat, importantul rol spiritual, misionar și pastoral al Sfântului Ierarh Nifon, protectorul Eparhiei noastre, pentru Ortodoxia românească și universală, personalitatea bisericescă marcantă a veacului său, a cărui strălucitoare și sfântă prezență este vie, luminoasă și puternică până astăzi, dar în același timp și cel dintâi sfânt canonizat pe teritoriul țării noastre.

Așa cum a devenit o tradiție la Târgoviște, Mitropolitul nostru a lansat volumele, tipărite cu acest prilej de către editura Eparhiei noastre, intitulate: *Târgoviște – reședință a Mitropolitilor munteni – 500 de ani de la mutarea oficială a Mitropoliei*

de la Curtea de Argeș; Vlad Tepeș – apărător al civilizației creștine; Tudor Vladimirescu, personalitate complexă a nemâului românesc – 240 de ani de la nașterea sa, precum și broșurile misionare destinate tinerilor și care le vor fi oferite la parohiile din Arhiepiscopia Târgoviștei, intitulate: *Filantropia creștină – mărturie concretă a valorilor Evangeliei lui Hristos și Parohia – spațiu spiritual, cultural și educational fundamental*.

Toate necesare, folositoare și mai ales mijloace de a mărturisi frumusețea Sfintei noastre Ortodoxii și de a da mărturie comunității noastre locale și lumii despre speranța ce anină viețile noastre.

La final, Înaltpreasfinția Sa a acordat „Diploma de Excelență Sfântul Ierarh Nifon” și daruri celor 22 de elevi din Eparhia noastră care au obținut media generală 10 la Evaluarea națională și la Bacalaureat anul acesta.

Iată că și anul acesta, în vreme de epidemie, am cinstit memoria înaintașilor noștri, ne-am rugat Bunului Dumnezeu, prin mijlocirea Sfântului Ierarh Nifon și am adus speranță și încredere contemporanilor noștri de la Târgoviște și nu numai, alături de încrederea că Domnul, Cel ce stăpânește toate, va face să depășim cu bine această încercare teribilă a pandemiei cu noul coronavirus.

După încheierea ceremoniilor, după multă vreme de secetă, a plouat! Am înțeles că mijlocirea sfântului a avut efect și Cel de Sus ne-a oferit binecuvântarea Sa prin acest minunat dar al apei, care de la El vine întotdeauna!

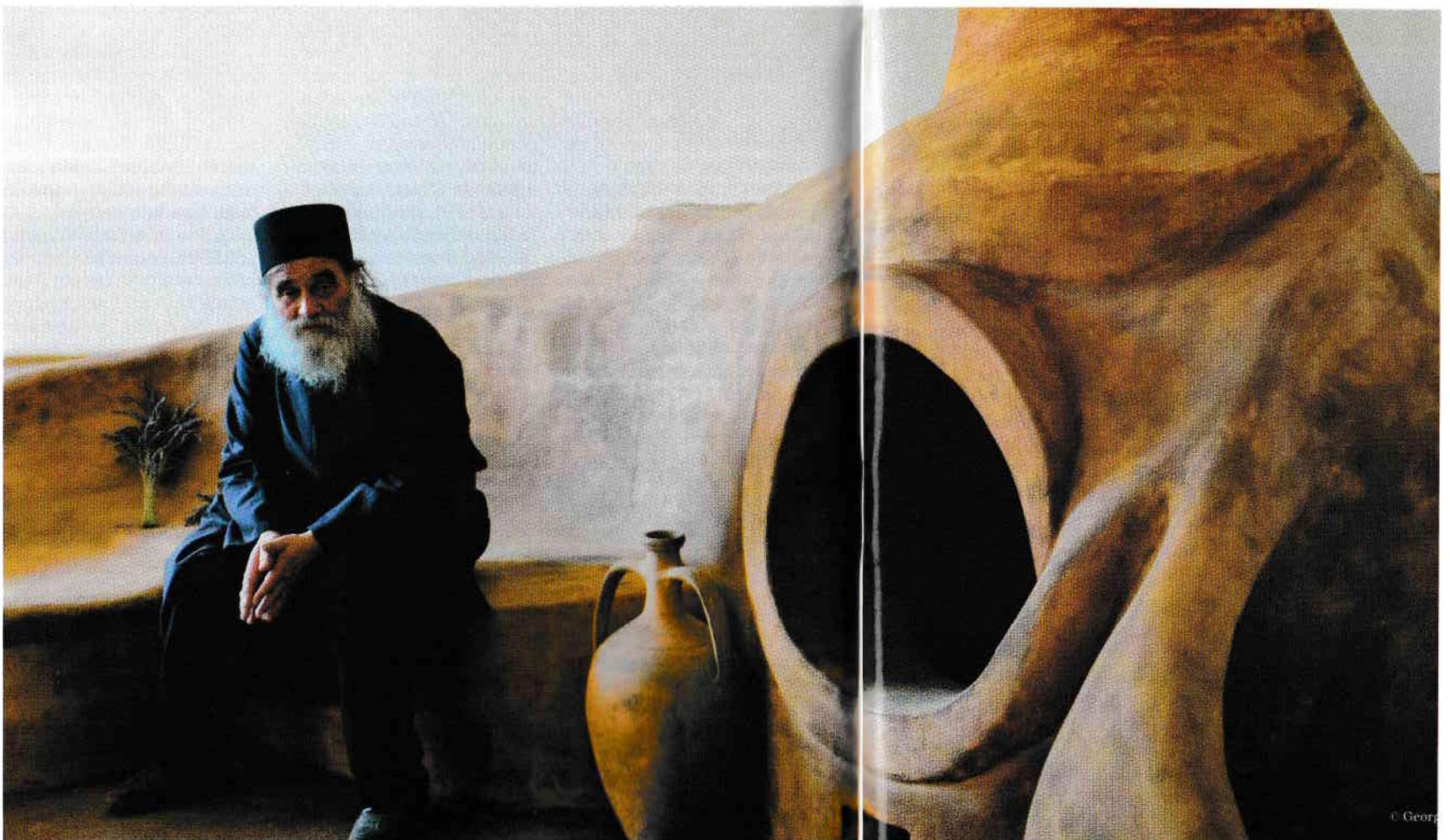
La anul, la Târgoviște, tot la Sfântul Ierarh Nifon!

Pr. dr. Ionuț Adrian GHIBANU
Vicar Eparhial
al Arhiepiscopiei Târgoviștei

Despre arhimandritul Laurențiu, starețul Stânișoarei

N-am crezut niciodată că părintele Laurențiu va pleca către Domnul atât de repede. Când l-am cunoscut – în urmă cu vreo șapte ani –, mi s-a părut un om nebolic și cu convingeri la fel de sănătoase. (Viața mi-a arătat că m-am înșelat în privința sănătății sale, dar nu și cu principiile sale de viețuire).

N-aș fi scris despre arhimandritul Laurențiu dacă n-ar fi existat plânsul lui Ovidiu. Eu am primit vestea morții sale de la acest bun prieten – care plângea atunci când îmi povestea despre duhovnicul său. Mi-am zis atunci că cel ce lasă în urmă lacrimi trebuie că va fi fost om deosebit în lucrare. Iar starețul de la Stânișoara a avut, într-adevăr, lucrare

osebită pe frumoasele meleaguri vâlcene.

Grăind odată cu diaconul Bogdan (Fântână), mi-a povestit cum, după o priveghere de noapte la Stânișoara, nici un monah n-a ieșit din biserică până ce nu și-a văzut starețul lăsând cele sfinte și abia în urma lui au purces către chilii. Mai bine de un sfert de ceas au stat așa, în rugăciune, așteptându-și

purtătorul lor de grija mântuirii. (Iar aceasta după lunga slujbă a privegherii!). Iar arhimandritul Laurențiu chiar astă a făcut cu har: a purtat de grija mântuirii celor aflați sub oblăduirea sa.

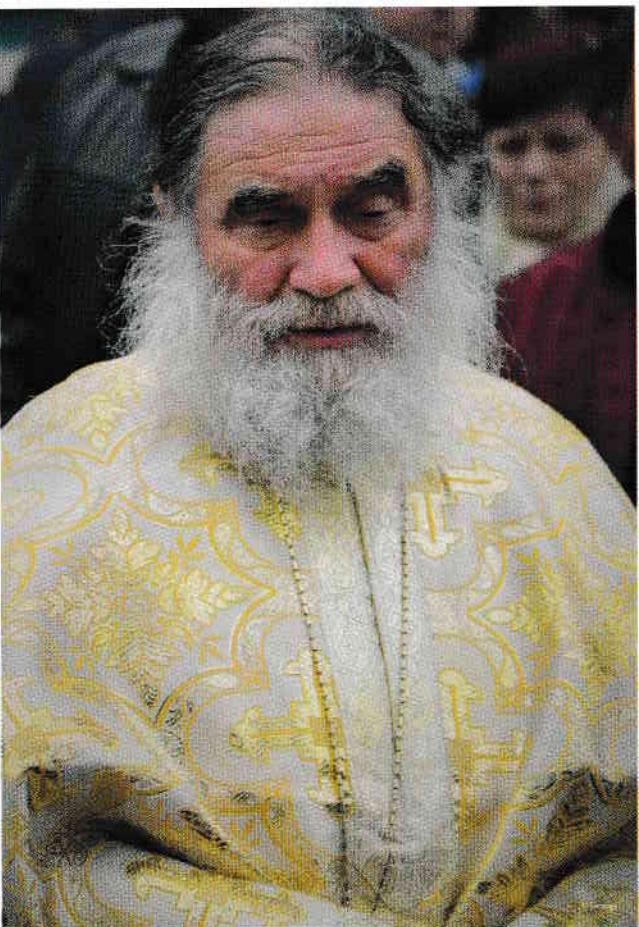
În puține locuri am văzut monahi atât de smeriți și de tăcuți ca la Stânișoara. (Pesezme și negrăirea era rânduială stânișoreană). Pentru aceasta i-am spus odată egumenului (pe când ne aflam la o chilie athonită împreună): „Pentru rugăciunile lor, cu siguranță te vei mântui, părinte”.

Avea însă o dublă măsură – din ce am aflat de la cei ce spovedeau la dânsul. Pe cât era de aspru cu monahii, pe atât de bland era cu mirenii. „Tuturor toate s-a făcut”, i-am spus lui Ovidiu. „Însemnează că avea dreaptă socoteală: știa cât poți duce tu și câtă nevoie începe într-un monah”. „Da. Dar cu toate astea nu făcea mari pogorâminte. Adică știa până unde să meargă cu asprimea canoanelor, aşa încât să simți mai degrabă vindecarea păcatului decât dreptatea legii bisericești” – l-a tâlcuit Ovidiu pe duhovnicul său.

Intr-o vară, m-am pomenuit poftit a merge în Athos împreună cu pomenitul prieten Ovidiu și cu arhimandritul Laurențiu, ca să tocăm un zugrav de icoane aghiorit pentru Maica Domnului „Axioita” (*Axion Estin*). Cum chiriarul locului – ÎPS Varsanufie – rânduise ca toate mănăstirile să aibă la închinare câte o icoană athonită, părintele Laurențiu

îndată s-a gândit la icoana de la Protathon, pentru că avea mare evlavie la ea din tinerețile sale. (La Sihăstria era o icoană a Maicii Domnului „Axionita”, în partea stângă a paraclisului).

Întâi de toate, eu m-am mirat de bagajul starețului, căci a insistat să luăm cu noi un butoi cu brânză (ca să-l ducem la Schitul Lacu, părintelui Ștefan). „Are părintele Ștefan destul brânză” – am zis eu, încercând

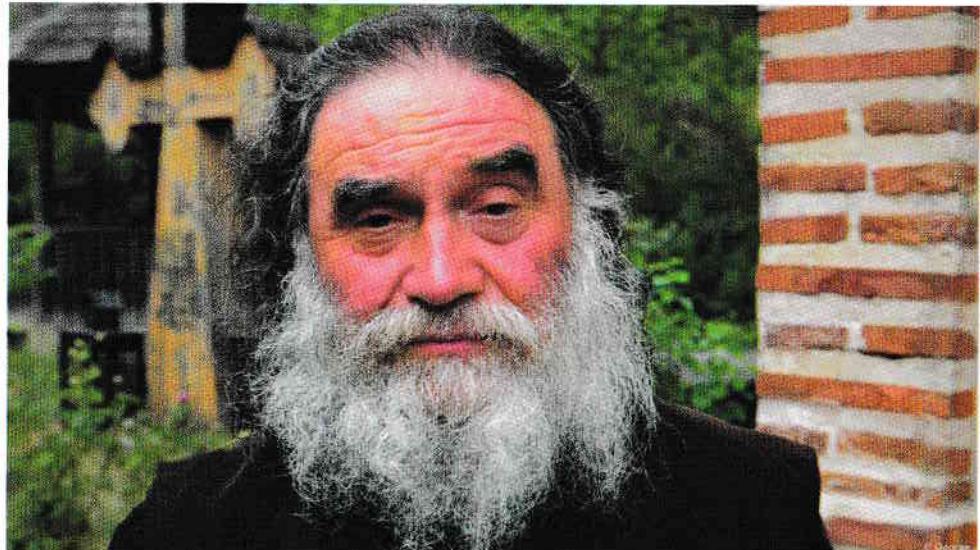

să scap de butoi. N-a fost chip însă: „Asta-i de la oile noastre. De asta n-are”. Așa că am făcut ascultare. (Care avea să se dove-dească destul de anevoieasă, căci aveam să umblăm vreo trei zile prin Athos cu butoiul după noi, până am ajuns la lacuschitioți). Tot căutând noi un iconar icoană, ne-am dus mai întâi la Chilia Sfântului Tihon de Zadonsk – la părintele Iacob –, apoi la Prodromu (la

părintele Matei), însă, până la urmă, aveam să ne oprim la o chilie iviră, numită „a Tipografilor”. Acolo ne-a îndrumat părintele David – pe care-l rugase părintele Ștefan (Nuțescu) să ne călăuzească. Aceia au fost și pictori ce au închipuit frumoasa icoană care este astăzi la închinare în cinstita mănăstire a Stânișoarei.

Din tot acest pelerinaj, cu părintele Laurențiu aveam să mă aleg cu câteva ceasuri frumoase petrecute la chilia părintelui T. – unde am mas în prima noapte aghiorită. Am stat în seara aceea pe o terasă din lemn (românesc), cu priveliștea Mării Egee în față și cu schitul Profetului Ilie lângă ea, grăind de cele duhovnicești împreună. Așa am aflat că el (și nu vreun ierarh) a fost cel care a ales Stânișoara, pentru că i-a plăcut mult locul retras, ce aducea cu Sihla Secului, de unde venea. Episcopul Calinic al Argeșului (care era vicar al Râmnicului la vremea aceea) a fost cel care i-a înlesnit mutarea (era și el din partea Sihlei de loc), în anul 1987. I-a fost greu la începuturi pentru că n-a avut obște; el a fost cel care a adunat în jurul său pe toți monahii de la Stânișoara. Așadar, mai-nainte de a zidi paraclisul și celelalte acăreturi și mai-nainte de a trage curentul electric în mănăstire, el a zidit suflete.

Bun lucru ai făcut, părinte. Ai zidit adevărata mănăstire – i-am spus.

Eu am făcut ce am învățat la Sihăstria. Părintele Cleopa spunea că „înainte de toate trebuie făcută slujba la biserică, pentru că de celelalte are grija Dumnezeu”. Toți cei din Stânișoara au venit din lume. Nu erau monahi când au ajuns aici. Aici s-au format și după rânduiala Sihăstriei s-au nevoit.

Câți sunt, părinte?

11, că unul a murit. Cu mine, 12.

La câți ani v-ați călugărit?

La 23 de ani. Dar dacă m-aș mai naște o dată, din pruncie m-aș duce la mănăstire.

Lubiți călugăria...

Da. Că e drumul cel mai scurt către Dumnezeu.

Și Stânișoara? N-ați vrea să rămâneți în Athos? Aveti și prieten bun aici (părintele Ștefan)...

Nu. Acolo e locul măntuirii mele. Am să rămân la

Stânișoara până la moarte.

Am văzut că nu prea grăiesc monahii sfintiei tale. Au vreun canon sau...?

Nu. Dar dacă nu este de neapărată trebuință, nu grăim.

Am auzit că aveți rânduială aspră la Stânișoara.

Nu. E după tipicul Sihăstriei. Slujbă de noapte. Mâncare o dată în zi – după ceasurile patru ale zilei – (marțea și joia de două ori). Rugăciune, post și „ascultare”...

Și ascultările sunt grele?

Doar cât să-i găsească dracul cu treabă, ca să nu le dea el.

Rânduiala ca rânduiala, dar sfintia ta ești aspru cu ei?

Sunt și bland, și aspru.

Cum vine asta?

Cu cei care se întâmplă să „cadă” sunt mai îngăduitor, pentru că e destulă rană. Dar dacă din prea multă

bunătate se pricinuiește cădere, atunci trebuie asprime.

Binecuvântați, părinte, să mergem la odihnă!

Domnul...

Noi ne-am retras la chilii, însă părintele n-a voit să doarmă în pat, ci s-a întins pe un colțar din holul chiliei. N-a vrut să primească nici perină ori pătură, că „nu-i sunt de folos”. „Dar, părinte, e destulă trudă pentru ziua de azi, pentru că sunteți venit de la drum” – am încercat eu să-l înduplec. „Măi, frate: sunt atâtă în Athos care acum sunt prin peșteri, în crăpăturile pământului”... „Amin, părinte!”.

Așa au fost ceasurile mele petrecute cu părintele Laurențiu – omul după care plâng oameni în toată firea. Felice de dânsul și de lacrimile ce le-a lăsat în urmă...!

George CRASNEAN